

Liikenne 12 suunnitelmasta: taloudellinen raami, tavoitteet, kriteerit, painopisteet,...

Väyliä koskeva lainsäädäntö

Liikenne 12 toteuttaminen Väylässä

Strateginen tilannekuva

Väyläverkon nykytila ja kriittiset verkon tarpeet L12 suunnittelu-kaudella

Tieto väyläverkon tarpeista syntyy Väylän perustyön kautta (mm. selvitykset, asiakastarpeet)

Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa

Investointiohjelma

Perustuu L12 rahoitusraamiin

Priorisoi hankkeet (ml. toteutusjärjestys)

Sisältää kehittämisinvestoinnit, isot peruskorjaushankkeet ja pienet parantamishankkeet

Ohjaa mm. esityksiä talousarvioiden valmisteluun

Perussuunnitelma

Perustuu JTS:an

Perusväylänpidon ohjelma

Sisältää väylien kunnossapidon ja liikenteen tukipalvelut

Suunnitteluohjelma

Perustuu JTS:an

Priorisoi tulevien vuosien suunnitteluhankkeet

Sisältää pvp:n ja muun kehittämisen hankesuunnittelun kautta rahoitettavat suunnitteluhankkeet

Yhteistyö ja vuorovaikutus ELY-keskusten kanssa

Vaikutusten arviointi: hankkeiden arviointi, ohjelman arviointi kokonaisuutena (ml. PRIO), arvio L12 tavoitteiden toteutumisesta

Valtion väyläverkon 8-vuotinen investointiohjelma

Sisältää:

- Kehittämishankkeet
- Isot peruskorjaushankkeet
- Yhteishankkeet (EU, kaupunkiseudut ja elinkeinoelämä)
- Pienet parantamishankkeet

Ei sisällä:

- Jo päätetyt kehittämishankkeet ja elinkaarihankkeet
- Hankeyhtiöhankkeet
- Avustukset kuntien investointihankkeisiin

- **Linjaa** liikennemuotokohtaisesti lähivuosien valtion väyläverkon tärkeimmät liikenneinfrahankkeet
- **Kuvataan** läpinäkyvästi perustelut ja vaikutukset sekä hankkeittain että ohjelmakokonaisuuden osalta.
- **Ohjaa** Väyläviraston esityksiä talousarvioiden valmisteluun.
- Investointiohjelma ei muuta eduskunnan toimivaltaa talousarviovalmistelussa, vaan talousarviopäätöksistä vastaa edelleen eduskunta.

Investointiohjelman alustava talousraami väylämuodoittain

Investointiohjelma, talousraami		M€ 2022-2029	Keskim. M€/a 2022-2029
Rataverkko	Kehittäminen	1363	170
	Parantaminen	451	56
Maantieverkko	Kehittäminen	1030	129
	Parantaminen	325	41
Vesiväylät	Kehittäminen	82	10
	Parantaminen	24	3
YHTEENSÄ	Kehittäminen	2 475	309
	Parantaminen	800	100
	Yhteensä	3 275	

- Lähtökohtana Liikenne 12 sitomaton kehittämisen ja parantamisen rahoitus väylämuodoittain
- Talousraami sisältää 450 M€ rahoitusta vuodesta 2030 eteenpäin jatkuville hankkeille (esim. pitkäkestoinen ratahanke tai investointiohjelman loppupuoolella käynnistettävä tiehanke).
- Lisäksi Liikenne 12 -suunnitelma sisältää MAL-kaupunkiseutujen yhteisrahoitteisiin hankkeisiin kohdistettavaa rahoitusta, josta osa kohdistuu valtion väyläverkolle.

Investointiohjelman vaikutustenarviointi

Vaikutustenarvioinnin perusteella investointiohjelman valikoituu Liikenne12:n tavoitteita ja strategisia linjauksia parhaiten toteuttavia, yhteiskuntataloudelliselta tehokkuudeltaan parhaimpia hankkeita. Tämä tuottaa tietoa **tietopohjaiselle päätöksenteolle.**

- Vaikutusten arviointi on osa investointiohjelman valmistelua
- Tunnistetaan ja arvioidaan investointiohjelman kokonaisvaikutukset sekä väylämuotokohtaiset merkittävät vaikutukset
- Arvioidaan investointiohjelman Liikenne 12 tavoitteiden (*saavutettavuus, kestävyys, tehokkuus*) ja strategisten linjausten toteutumista sekä taustalla olevan lainsäädännön tavoitteiden toteutumista
- Vaikutusten arviointia tehdään yksittäisistä hankkeista ja koko ohjelmasta

Vuorovaikutus investointiohjelman laadinnassa

- Liikenne 12 suunnitelman toteuttaminen Väylävirastossa, laaja sidosryhmätilaisuus 20.5.2021
- Alueelliset keskustelutilaisuudet investointiohjelman laadinnasta
  - Länsi-Suomi 25.5.2021 klo 13-15
  - Etelä-Suomi 26.5.2021 klo 13-15
  - Itä-Suomi 27.5.2021 klo 13-15
  - Pohjois-Suomi 28.5.2021 klo 13-15
- Lausuntopyyntö investointiohjelman luonnoksesta kesäkuussa
  - Lausunnoissa pyydetään erityisesti ottamaan kantaa hankkeiden ja ohjelmakokonaisuuden perusteluihin ja onko merkittävät vaikutukset arvioitu oikein suhteessa Liikenne 12 tavoitteisiin.

Vuorovaikutus ja yhteistyö investointiohjelman laadinnassa

- Väyläviraston **jatkuva yhteistyö** alueellisten ELY:jen kanssa
- Säännölliset **tilannekatsaukset** ELY:jen L-johtajien- sekä liikennejärjestelmäpäälliköiden kokouksessa
- Väylän säännölliset **asiakastapaamiset**
  - Keskeiset yritysasiakkaat, väyläverkon käyttäjät
- Kahden suuntainen **viestintä** alueellisissa liikennejärjestelmäkokouksissa
- Viestintä laajemmissa alueellisissa **keskustelutilaisuuksissa**
- Muut liikenteen **hallinnonalan kokoukset** ja viestintä

Kokonaisvaikutusten arviointi

Investointihjelma, luonnos 20.5.2021

Vaikutusten arvioinnin merkitys investointiohjelman laadinnassa

- Vaikutusten arvioinnissa keskeistä on **merkittävien vaikutusten tunnistaminen** ja Liikenne 12 **tavoitteiden toteutumisen arviointi**.
- Iteroivalla suunnittelua investointiohjelmalla on kehitetty arvioinnin perusteella Liikenne 12 linjauksissa tavoiteltuun suuntaan.
- Investointiohjelman muodostamisessa on hyödynnetty yksittäisten hankkeiden vaikutusten arviointeja sekä hankkeiden priorisoinnin menetelmää (PRIO).
- **Kokonaisvaikutusten arvioinnissa** rataverkon, tieverkon ja vesiväylien hankkeita arvioidaan valtakunnallisesti SOVA-lain mukaisesti.

Vaikutustenarvioinnin perusteella investointiohjelmaan on valikoitunut Liikenne12:n tavoitteita ja strategisia linjauksia parhaiten toteuttavia, yhteiskuntataloudelliselta tehokkuudeltaan parhaimpia hankkeita.

Liikenne 12 tavoitteet:

Saavutettavuus

Kestävyys

Tehokkuus

Kaikki tavoitteet sisältävät vastuun ilmasto- ja turvallisuusvaikutuksista.

Investointiohjelman 2022-29 merkittävät kokonaisvaikutukset 1/2

- Investointiohjelma **luo kehittämisen edellytyksiä** koko väyläverkolle.
- Erityisesti **elinkeinoelämän** kansainvälinen **saavutettavuus paranee**.
  - vesiväylähankkeet parantavat merkittävästi ulkomaankuljetusten **kustannustehokkuutta, turvallisuutta ja toimintavarmuutta**
  - ratahankkeet parantavat **satama-** ja **Venäjän** yhteyksiä
  - tiehankkeet parantavat kaupunkiseuduilla satamayhteyksiä
- Alueiden välinen saavutettavuus paranee, kun **rataverkon kapasiteetti, häiriöherkkyys ja täsmällisyys paranee**, samalla luodaan edellytyksiä liikennetarjonnan lisäämiselle.
- Tieverkolla **parannustoimet** kohdistuvat **ruuhkautuneimmille** osuuksille ja varmistavat saavutettavuuden hyvän tason.
- Kaupunkiseuduilla **lähijunaliikenteen edellytykset** paranevat ja saavutettavuus pyöräillen paranee.

Investointiohjelman 2022-29 merkittävät kokonaisvaikutukset 2/2

- Investointiohjelma mahdollistaa elinkeinoelämän tuotannon ja **kuljetusten kasvun** sekä pitkällä aikavälillä **alueiden kehittymisen**.
- Matkojen käyttäjähyödyt konkretisoituvat **matka-aikojen lyhenemisenä, ennakoitavuuden, sujuvuuden ja turvallisuuden** parantumisenä.
- Kuljetusten käyttäjähyödyt konkretisoituvat **kustannustehokkuuden, ennakoitavuuden ja hallittavuuden** paranemisenä.
- Investointiohjelmalla on kokonaisuutena positiivisia **turvallisuusvaikutuksia**.
- Suorat **ilmastovaikutukset** ovat pieniä, mutta pitemmällä aikavälillä kuljetusten tehokkuuden parantuminen ja kulkumuotosiirtymien mahdollistaminen vähentävät ilmastopäästöjä.
  - Väyläverkon rakentamisvaiheessa syntyy ilmastopäästöjä.
  - Muut ekologiset vaikutukset ovat lievästi negatiivisia, mutta kokonaisuudessaan pieniä.

An aerial photograph showing a multi-lane highway with a truck in the left lane, a railway track with a train in the middle, and a forested area on the right. The sky is blue with some clouds. A semi-transparent blue banner is overlaid across the middle of the image, containing white text.

Investointiohjelman rata-, tie-, vesiväyläverkko ja verkostojen merkittävät vaikutukset

Rataverkko (1363 M€), luonnos 20.5.2021

- **Rautateiden peruskorjaukset** pääosin perusväylänpidon puolella. Helsinki–Tampere-välin peruskorjaus keskeisin investointiohjelmassa kehittämisrahoituksen puolella.
- Pääväylien merkittävimpien välityskyky- tai toimivuusongelmien poistaminen perustuen **strategisessa tilannekuvassa** esitettyihin kohteisiin. Huomioiden niin yhteysvälit kuin ratapihat.
- Maltillinen **matka-aikojen lyhentäminen** maakuntakeskusten välisillä yhteyksillä.
- **Asemien kehittämisessä** mahdollista huomioida yksittäinen isompi kiireellisin kohde ja muuten toteuttaa joitain pienempiä kohteita.
- **Muun kuin pääväyläverkon** rahoitusvarauksella joidenkin ratojen toimivuutta turvataan elinkaarta pidentämällä sekä tehdään joitain pienempiä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä parantavia investointeja.

Rataverkon hankekokonaisuuden merkittävät vaikutukset, luonnos 20.5.2021

- Ratahankkeilla **parannetaan kuljetusten kustannustehokkuutta ja toimivuutta** sekä luodaan edellytyksiä junakuljetusten kasvulle.
- Ratahankkeilla **turvataan olemassa olevan verkon palvelutasoa** ja luodaan edellytyksiä **lisätä henkilö- ja tavaraliikennettä**, jossain määrin myös kaupunkiseutujen lähijunaliikennettä.
- Ratahankkeet **parantavat kaupunkiseutujen saavutettavuutta ja palvelutasoa** ja vaikuttavat maankäytön kehitysedellytyksiin.
- Ratahankkeiden **vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin ja turvallisuuteen** ovat vähäisiä mutta positiivisia.
- Rataverkon hankearvioiduilla hankkeilla (yht. noin 700–800 M€) saadaan noin **465 M€ kokonaishyödyt, eli H/K-suhde on 0,6.** (PRIO)

Tieverkko (1030 M€) luonnos 20.5.2021

Paras vaikuttavuus tieverkolla arvioidaan syntyvän seuraavilla painotuksilla:

- **Isot kehittämishankkeet noin 40 %**
  - Merkittävimmät kohteet/yhteysvälit, joilla useita pääväyläasetuksen mukaisia puutteita palvelutasossa (noin 4 kpl)
  - Hankearvioinneissa kärkeen nousee kasvavien kaupunkiseutujen tiehankkeita.
- **Isot peruskorjaushankkeet noin 20 %**
  - Strategisessa tilannekuvassa esitetyt tarpeet: isot kriittiset sillat (2 kpl), isot painumakorjaukset (1 kpl), keskisuuret kriittiset sillat pakettina (noin 10 kpl)
- **Pienet/keskisuuret kehittämishankkeet noin 25 %**
  - Palvelutason parantaminen pistemäisissä kohteissa ympäri Suomen (noin 20 kpl), maantielautoja korvaavien siltojen kustannustehokkaat rakentamiskohteet (2 kpl), satama- tai terminaaliyhteydet (1 kpl)
  - Alueellisesti tärkeimmät ja tehokkaimmat kohteet painottuvat pääväylille ja muille vilkkaille teille.
- **Muiden kuin MAL-seutujen tiehankkeet noin 15 %**
  - Kuntien elinkeinoelämän kehittämistä ja maankäyttöä tukevat hankkeet yhteisrahoitteisesti ja sopimusperusteisesti (noin 3 kpl)
  - Kävely- ja pyöräteiden kehittämisspaketti valtion verkolla. Kohteita myös MAL-kaupunkiseuduilta.

Tieverkon hankekokonaisuuden merkittävät vaikutukset luonnos 20.5.2021

- Maantieverkon palvelutaso heikkenee nykytilanteeseen verrattuna.
  - Tämä johtuu **tieliikenteen ennustetusta kasvusta ja ruuhkautumisen lisääntymisestä**. Rahoitustaso ei riitä nykyisen palvelutason ylläpitämiseen.
- Tiehankkeet parantavat kuitenkin kansainvälistä, alueellista ja alueiden sisäistä saavutettavuutta verrattuna siihen, että investointeja ei tehtäisi.
  - Erityisesti liikenteen sujuvuutta, häiriöttömyyttä ja nopeutta turvataan. **Elinkeinoelämän ja työssäkäynnin kannalta tärkeät yhteydet pystytään säilyttämään** panostamalla kriittisiin siltoihin.
  - Vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja palvelutasoon kohdistuvat **pistemäisiin kohteisiin ympäri Suomen**. Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat **useille kaupunkiseuduille, pääväylille ja TEN-T-ydinverkkokäytävälle**.

Tieverkon hankearvioitujen hankkeiden (yht. noin 600 M€) vaikutukset (PRIO) luonnos 20.5.2021

- Henkilövahinkoon johtavat onnettomuudet vähenevät keskimäärin 12–13 kpl vuosittain (noin 0,4 % vuoden 2020 henkilövahinko-onnettomuuksista).
- Kasvihuonekaasupäästöt vähenevät keskimäärin 18 000 tonnia vuodessa (n. 0,2 % vuoden 2019 tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöistä).
- Kokonaishyödyt ovat noin 1 350 M€, eli H/K-suhde on 2,3.

Vesiväylät (82 M€), luonnos 20.5.2021

- Jo päätettyjen hankkeiden jälkeen **ei ole nähtävissä selkeää yksittäistä isoa vesiväylien kehittämishanketta**, jonka toteutus olisi yhteiskuntataloudellisesti perusteltua ohjelmakauden alussa.
- **Tunnistettu useita keskikokoisia ja pienempiä parantamiskohteita**, joiden toteutus on kuljetusvarmuuden ja väylän liikennöitävyyden kannalta perusteltua ohjelmakauden alussa.
- Potentiaalisissa hankkeissa voi tapahtua **nopeitakin muutoksia elinkeinoelämän päätösten ja muutosten myötä**, joten hankkeiden priorisointi ja ajoitus voi muuttua merkittävästikin ohjelmassa esitetystä. Tämä on huomioitava ohjelmaa päivitettäessä.
- **Vesiväylähankkeiden merkittävät vaikutukset** ovat **kuljetusten kustannustehokkuuden** parantuminen ja alueiden **kansainvälisen saavutettavuuden** paraneminen.

Parantamishankkeet ja MAL-kaupunkiseudut

Parantamishankkeet 800 M€

- Liikenne 12 -suunnitelma ohjaa perusväylänpidon parantamisrahoituksen kohdistamista väylämuodoittain ja eri teemoihin.
- Parantamishankkeiden kohdekohtaiset kustannusarvioit vaihtelevat joistakin sadoista tuhansista useisiin miljooniin euroihin.
- Investointiohjelmassa on tarkoitus linjata vaikuttavuuden perusteella isoimmat hankkeet kohdekohtaisesti ja pienemmät paketteina.
- Parantamishankkeiden toteutuksesta päättävät Väylävirasto ja ELY-keskukset.

MAL-kaupunkiseutujen yhteisrahoitteiset hankkeet

- Valtion rahoitusta varattu Liikenne 12 -suunnitelmassa 661 M€. Investointiohjelman ajanjaksolla 2022–2029 sovittaisiin **arviolta 500 M€** valtion rahoituksesta.
- Rahoitus pitää sisällään **sekä valtion verkon toimenpiteitä että valtionavustuksia kuntien toimenpiteisiin.**
- Avustusten puolella ehdolla on mm. merkittäviä raitiotiehankkeita ja pääkaupunkiseudun lähijunaliikenteen varikoita.
- Traficom ja Väylävirasto arvioivat, että vaikuttavuuden perusteella **valtion väyliin voisi kohdistua noin 70-150 M€**. Arvio tarkentuu v. 2022.
- Investointiohjelmassa tunnistetaan vaikutuksiltaan parhaita yhteisrahoitteisuuden kriteerit täyttäviä rata- ja maantiehankkeita.

”Valtion väyläverkon investointiohjelma vuosille 2022-29”

Raporttiluonnos 20.5.2021

1 Valtion väyläverkon 8-vuotinen investointiohjelma

- 1.1 Tausta ja tavoitteet
- 1.2 Lähtökohdat ja rajaukset (mm. Strateginen tilannekuva)
- 1.3 Investointiohjelman laatimisen periaatteet
- 1.4. Vuorovaikutus ja yhteistyö

2 Investointiohjelman vaikutusten arvioinnin periaatteet

- 2.1 Lainsäädännöllinen perusta
- 2.2 Vaikutusten arviointi investointiohjelman valmistelussa
- 2.3 Vaikutusten arvioinnin kokonaisuus
- 2.5 Arviointimenetelmä ja aineistot
- 2.6 Arvioinnin vaiheet
- 2.7 Vertailuvaihtoehto

3 Investointiohjelman talousraami

- 3.1 Liikenne12 -suunnitelman rahoitusraami
- 3.2 Investointiohjelman talousraami ja sen laatimisen periaatteet
- 3.3 Investointiohjelman talousraami yhteisrahoitteisille kaupunkiseutujen MAL-hankkeille
- 3.4. CEF-rahoitusmahdollisuudet

4 Investointiohjelman merkittävät vaikutukset sekä kokonaisvaikutukset

- 4.1 Investointiohjelman kokonaisvaikutukset
- 4.2 Ratahankkeiden merkittävät vaikutukset
- 4.3 Maantiehankkeiden merkittävät vaikutukset
- 4.4 Vesiväylähankkeiden merkittävät vaikutukset
- 4.5 Liikenne 12 tavoitteiden ja strategisten linjausten toteutuminen
- 4.6 Investointiohjelman hyödyt verrattuna tavoitealueiden maksimihyötyihin

5 Investointiohjelma/ Rataverkko

- 5.1 Rataverkon talousraami
- 5.2 Hankekokonaisuuden kuvaus
- 5.3 Hankekokonaisuuden perustelut
- 5.4 Investointiohjelmaan sisältyvät hankkeet
- 5.5 Muut tarkastellut (tai arvioidut) ratahankkeet
- 5.6 Pienet parantamishankkeet
- 5.7 Kaupunkiseutujen MAL-hankkeet

6 Investointiohjelma/ maantieverkko (vastaavat alaotsikot luvussa 5)

7 Investointiohjelma/ vesiväyläverkko (vastaavat alaotsikot luvussa 5)

8 Riskit ja epävarmuudet

9 Investointiohjelman hankkeiden CEF-tuen saantimahdollisuudet

10. Yhteenveto

Väylävirasto
Trafikledsverket